

Alapjogok, alkotmánytan és államhatalom: Concha Győző angol alkotmány értelmezése mai szemmel

Vitaindító

Absztrakt

Concha Győző (1846-1933) a 19. század utolsó harmadában és a 20. század kezdetén a politika és jogtudomány professzora volt Kolozsvárott és Budapesten, 1900-tól az MTA rendes tagja. Műveiben, tankönyveiben meghatározó szerepet kapott a brit („angol”) alkotmányos rend magasfokú bemutatása, értelmezése. Concha munkáiból a korabeli magyar értelmiség egyik legszakavatottabb Nagy-Britannia elemzője, anglofil érték hirdetője bontakozik ki. E tény látszólag a brit-magyar irodalmi, politikai, eszmetörténeti kapcsolatokkal foglalkozó szakirodalom napjainkig sem húzta alá. Concha alapvető méltatása mellett azonban érdemes rámutatni elemzéseinek néhány hiányosságára. Kíválóan megválasztott és éles elemzőképeséggel megértett forrásai közt nem találunk recens angol nyelven írt műveket. Forrásainak többsége közvetítő nyelveken, németül, magyarul és franciául jutott el hozzá. Ezért a 19. század végének felgyorsuló, a brit államot és birodalmat új irányokba terelő folyamatok hatásait érzékeltte ugyan, de ezek szakirodalmi feldolgozásáig nem jutott el. Komplex angol állam- és alkotmányelmélete így a konzervatív és gyakran idealista beállításon túl a 20. század elejére legalább részben elavulttá vált. Olyan példát mutatva az akkor vezető pozícióba kerülő magyar értelmiségnek, ami valószínűleg túlértékelté Nagy-Britannia rendületlenségét vélt nemzetközi súlyát, erkölcsi fölényét és a monarchiára, mint meghatározó erőre támaszkodó berendezkedésének tartósságát.

Lojkó Miklós

2022.11.20